Gazdasági események

CSOMAFÁY FERENC

Intelligens Energia Európának Temesváron

A Temes Megyei Tanács európai uniós támogatással Energetikai Ügynökség létrehozását tervezi. Ennek fő célja az uniós energiapolitika gyakorlatba ültetése lenne, régiós szinten.

Az Energetikai Ügynökséget a temesvári önkormányzattal, a Műegyetemmel, a Colterm távfűtő szolgáltatóval, a Temes megyei Kereskedelmi és Iparkamarával és a temesvári Lakótársulások Szövetségével (FALT) közösen működtetnék. A megyei önkormányzat az Intelligens Energia Európának program keretében pályázta meg a 250 000 euró értékű visszza nem térítendő támogatást, az ügynökség létrehozásához szükséges további 100 000 eurót a pályázatban résztvevő helyi partnereknek kell előteremteniük. Az Energetikai Ügynökség feladata a megújuló energiaforrások felhasználása és az energetikai menedzsment elveinek bevezetése lesz a helyi közigazgatás szintjén, továbbá az energetikai hatékonyságot elősegítő technológiák felhasználása, az energiafogyasztók mentalitásának és viselkedésmódjának a megváltoztatása, a „zöld" energiaforrások felhasználása és a környezetvédelem. Az Energetikai Ügynökség a helyi közösségek érdekében fejti ki tevékenységét, az energetikai hatékonyság által elősegítve Temes megye fenntartható fejlődését. A megújuló energiaforrások felhasználásának bevezetése jótékony hatással lesz a gazdasági fejlődésre, új munkahelyeket és tisztább környezetet teremt a lakosság számára.

Pápai bírálat

XVI. Benedek pápa szerint a globális pénzügyi válság annak a magatartásnak az eredménye, amely rövid távú nyereségre törekszik a közjó rovására.

Éves békeüzenetében XVI. Benedek pápa többek között rámutatott: a pénzügyi rendszer legfontosabb szerepe az volna, hogy biztosítsa a hosszú távra szóló beruházásokat és ez által a tartós fejlődést. A pápa

megállapította, hogy a globalizáció önmagában nem képes megteremteni a békét. Sőt, számos esetben megosztottságot és ellentéteket szül, és ez szükségessé teszi, hogy mély szolidaritást teremtsünk meg, amelynek célja, hogy mindenki részesüljön a javakból. Vagyis a globalizációval a szegényeknek és a gazdagoknak egymással szolidaritást vállalva kell szembeszállniuk.

XVI. Benedek a pénzügyi válság kirobbanása óta bírálja a nemzetközi bankrendszert, de most nyilvánosságra hozott írásával az eddigi legátfogóbb kritikáját fejtette ki a pénzügyi világválsággal kapcsolatban.

Magyarországon január 1-jétől a bankok élete is megváltozott

Számos helyen felülírták a bankok adózási és adminisztrációs kötelezettségeit a január 1-jén életbe lépő új adótörvények Magyarországon.

A törvénymódosítások következtében megváltozhat a projektfinanszírozási ügyletekben érintett felek adóterhelése, illetve a jövedelemáramlásokhoz kapcsolódó adófizetési kötelezettségük. Bizonyos esetekben, például kamatok, jogdíjak vagy szolgáltatási díjak kifizetése esetén újra megjelenik Magyarországon a forrásadó, amelynek mértéke 30%. Kedvező változás, hogy immár a hitelintézetek is alkalmazhatják a veszteségelhatárolás intézményét – első alkalommal a 2009. évi negatív adóalap esetében. Ezzel összefüggő általános könnyebbség, hogy megszűnik a veszteségelhatároláshoz kapcsolódó engedélykérési kötelezettség.

Nemzetközi példák alapján a pénzintézeti szektorban aktív társaságok teljes bérköltségének mintegy 1,5 százaléka jellemzően elismert K+F költségnek minősül. Egy felmérés szerint a kutatásfejlesztés címén igénybe vehető kedvezmények a magyar pénzintézeti szektorban ehhez képest jóformán kihasználatlanok – holott a bankszakmai és biztosítási területen számos tevékenység minősülhet kutatás-fejlesztésnek. A bankok gyakran nem is tudnak ezekről a lehetőségekről, pedig nemcsak az adójogszabályok – így a Társasági adótörvény, a Különadóról szóló törvény, illetve 2010-től az Iparűzési adóról szóló törvény – által biztosított kedvezmények állnak a rendelkezésükre. Mindezen felül a pénzintézetek egyes tevékenységeikhez, projektjeikhez jelentős, projektenként akár több százmillió forint összegű, vissza nem térítendő támogatást is kaphatnak, elsősorban EU társfinanszírozott forrásokból.

A K+F jellegű tevékenységek körét az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) úgynevezett Frascati-kézikönyve egyértelműen meghatározza. Ennek értelmében, a pénzintézeti szektorban kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősülhet például a pénzügyi kockázatelemzéssel kapcsolatos matematikai kutatás, a hitelkockázati modellek kidolgozása, vagy az otthonról lebonyolítható bankügyletekhez szükséges új szoftverek kísérleti fejlesztése.

Szintén kutatás-fejlesztési tevékenységről beszélhetünk, ha a pénzintézet új típusú számlavezetési- és bankrendszerek kialakítása céljából fejleszti a fogyasztói szokások vizsgálatának technikáit, továbbá ha olyan új, vagy új természetű kockázatok felismerését szolgáló kutatásokat végez, amelyeket a biztosítási szerződések kötésénél számításba kell venni. A kézikönyv értelmében K+F tevékenységnek minősül az adósminősítési, hitelbírálati rendszerek fejlesztése, vagy például azon társadalmi jelenségek kutatása is, amelyek hatással vannak az egészség- vagy nyugdíjbiztosítások újabb típusaira. Szintén ide sorolhatóak az elektronikus bank- és biztosítási ügyletekkel, az Internetes szolgáltatásokkal és a számítógépes kereskedelemmel kapcsolatos pénzintézeti K+F tevékenységek is.

Haladékot javasol az Európai Bizottság

Az Európai Bizottság javaslata értelmében Románia nem 2011, hanem 2012 végéig kapna haladékot költségvetési hiányának 3 százalék alá csökkentésére.

A javaslatot még jóvá kell hagyniuk a tagállamok pénzügyminisztereinek. Brüsszeli becslések szerint Romániában tavaly 7,8 százalék volt a költségvetés GDP-hez viszonyított hiánya. Az EB bejelentése, amely a türelmi idő egy évvel történő meghosszabbítását indítványozza, dicséri az országot a meghozott hatékony hiánycsökkentő intézkedésekért.

A határidő meghosszabbítását Brüsszel azért tartja méltányosnak, mert az adatok szerint a gazdasági visszaesés a vártnál erősebben sújtotta Romániát: az ország gazdasági teljesítménye tavaly a korábban feltételezett 4 százalék helyett 7 százalékkal esett vissza.

Az EU általános szabály szerint túlzott deficit miatt eljárást indít a tagországok ellen, ha költségvetési hiányuk meghaladja a 3 százalékot. A

szabály szigorú alkalmazásától azonban a világgazdasági válság miatt egyelőre eltekintenek.

Támogatás a juh- és kecsketenyésztőknek

A Mezőgazdasági Intervenciós és Kifizetési Ügynökség (APIA) értesíti a gazdákat, hogy februártól átutalják a juh- és kecsketenyésztőknek járó támogatás második részletét. Az országban a mintegy 45 300 kérvényezőből összesen 44 248 tenyésztő 6 373 000 állatért kap fejenként 29 lejt. Az ügynökség összesen 184,8 millió lejt juttat ily módon a gazdáknak. Az első részletben a gazdák tavaly év végéig 15 lejt vehettek át. A legnagyobb támogatást Temes, majd Szeben és Arad megye kapja. A szükségletek fedezésére az APIA szerződést kötött a vidékfejlesztési hitelalappal, illetve a CEC Bankkal, BRD Groupe Société Générale Rt.-vel, Román Kereskedelmi Bankkal, Raiffeisen Bankkal, Bancposttal és az Alpha Bankkal, hogy a hiányzó pénzösszeget hitelezzék meg a farmereknek. Január 6-ig az APIA hitelfelvételi bizonylatot bocsátott ki 2 037 087 juhért és 203 875 kecskéért, a bankoktól felvett pénzösszeg 59 075 262 lej – tájékoztatott az APIA országos ügynökségének kommunikációs osztálya.

Továbbra is növekvő munkanélküliség

Hunyad megye kitartóan élvonalban marad a munkanélküliség terén – mutatott rá a január végi ANOFM-statisztika. A Hunyad megyei Munka-erőfoglalkoztató Ügynökség vezetője szerint egy hónap alatt 0,47 százalékkal nőtt a munkanélküliségi ráta a megyében, elérve 11,03%-ot. – Ez az arány abszolút negatív rekordot jelent az utóbbi évek statisztikáiban. Hivatalosan 22 786 munkanélküli személyt tartanak nyilván, de a vezetőség véleménye szerint a reális számuk ennél sokkal nagyobb, segélyben pedig jelenleg csupán 16 137 személy részesül.

Az igazgató múlt év végén tanúsított optimizmusa ellenére egyelőre nem sok esély van a helyzet javulására, az AJOFM ugyanis egyre kevesebb munkahelyet kínál. – Jelenleg közel 350 állást hirdettek meg az ügynökségen a munkaadók, főleg középiskolás, illetve szakmunkásképzői végzettséggel rendelkezők számára. A kínálat tehát még a tavalyihoz képest is jelentősen, közel 50%-kal csökkent – ismeri el az ügynökség vezetője.

A megyén belüli „toplistán” egyelőre Vajdahunyad vezet 3472 mun-

kanélküli személlyel. Szorosan mögötte áll Déva 3264, majd Szászváros 2814 munkanélkülivel. Az AJOFM vezetője szerint február és március folyamán főleg a szolgáltató cégek berkeiben várhatók jelentős, további leépítések, áprilistól azonban némi stabilitást, sőt enyhe javulást is ígérnek a szakemberek a munkaerőpiacon.

Fiatal vállalkozók figyelmébe

Az Erasmus program az EU 2009-ben kezdeményezett kísérleti projektje, lényege, hogy gyakorlati és pénzügyi segítséget nyújt olyan fiatal vállalkozóknak, akik szeretnének egy bizonyos időt egy másik EU-tagország valamely vállalatánál tölteni, hogy így tanuljanak gyakorlott vállalkozóktól.

A program célja, hogy támogassa a tapasztalat- és információcserét a vállalkozók között, elősegítse a piacokhoz való hozzáférést, és a lehetséges üzleti partnerek felkutatását az új vállalkozások számára más EU-s tagországokban.

Az EU társfinanszírozásában megvalósuló program teljes költségvetése 4,3 millió euró, amiből a külföldi tartózkodási és utazási költségek fedezhetők.

Pesszimista menedzserek

Az Országos Statisztikai Hivatal által készített gazdasági konjunktúra-felmérés azt mutatja, hogy a cégvezetők a tevékenység és az alkalmazottak számának csökkenésére számítanak a 2009. december–2010. február időszakban, a menedzserek pesszimisták az ipar, a kereskedelem és a szolgáltatások téli kilátásainak tekintetében. Szerintük az átlagosnál nagyobb visszaesés várható a fafeldolgozásban és az építőiparban is.

Az említett időszakban az ipari és kereskedelmi tevékenység csökkenésére számítanak a hazai cégmenedzserek. A közzétett dokumentum szerint a cégvezetők borúlátóak mind a feldolgozóipari, mind a kereskedelmi és szolgáltatási ágazatok, illetve az építőipar kilátásait illetően is.

A feldolgozóiparban érdekelt, megkérdezett vállalkozásvezetők úgy látják, hogy az említett időszakban a termelési volumen mérsékelt csökkenése várható (a felmérés indexe szerint mínusz 14 százalék). Ugyanakkor a megkérdezettek az alkalmazottak számának további csökkené-

sére is számítanak (az erre vonatkozó bizalmi index mínusz 21 százalék a teljes iparágra, és mínusz 24 százalék az 500 alkalmazottnál több személyt foglalkoztató feldolgozóipari cégekre).

A menedzserek előrejelzése szerint egyes tevékenységi ágazatokban a visszaesés hangsúlyosabb lesz az átlagosnál. Ilyen ágazat a faipar, a kőolaj-feldolgozóipar, a fafeldolgozás (kivéve a bútoripart), ezekben az ágazatokban a bizalmi index 63, 46, illetve 36 százalékponttal van zéró alatt. Az ipari termékek árát illetően a menedzserek viszonylagos stabilitásra számítanak az említett időszakban (a bizalmi index erre vonatkozóan 5 százalék).

Az építőiparban a tevékenységcsökkenési trend hangsúlyosabb lesz az átlagosnál, mind a termelési volument, mind pedig a megrendeléseket illetően (a bizalmi index mínusz 53 százalék, illetve mínusz 49 százalék). A cégvezetők az alkalmazottak számának jelentős csökkenésével is számolnak, nemcsak a teljes iparág (bizalmi index mínusz 48 százalék), hanem az egyes nagyság szerinti csoportok szintjén. Ami az építőipari árakat illeti, ezek is csökkennek – az erre vonatkozó menedzseri bizalmi index 6 százalékkal van a nulla alatt.

A tevékenység zsugorodására számítanak a kiskereskedelemben is (–10 százalék). A teljes eladott árumennyiség, illetve a beszállítók felé tett megrendelések is visszaesnek majd, akárcsak az alkalmazottak száma. Ezzel szemben a kiskereskedelmi eladási árak növekedni fognak. A felmérés szerint visszaesik a kereslet a szolgáltatásokban is, ahol szintén elbocsátások várhatók, míg az árak stagnálni fognak.

Újabb járatok a Kolozsvári Nemzetközi Repülőtérről

Újabb menetirányok válnak elérhetővé februárban a Kolozsvári Nemzetközi Repülőtérről: Pisa és Cuneo (Torino).

2010. januárjában a kolozsvári reptéren 60035 utast jegyeztek, ami az előző év első hónapjához viszonyítva 36 százalékos emelkedést jelent.

A Wizz Air légitársaság február 10-től, valamint 12-től indította a fent említett két új, rendszeres járatot, így csupán e légitársaság révén már 15 helyre – Barcelona, London, Paris, Grenoble, Dortmund, Fiumicio, Bergamo, Treviso, Velence, Róma, Milano, Forli, Madrid, Pizza és Cuneo – repülhetünk Kolozsvárról.

Tanuljunk meg egymás mellett élni!

A Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja 2010. január 27-én angol nyelven panelbeszélgetést folytatott Felsőoktatási stratégiák címen. A szépszámú hallgatóság előtt Andrei Marga, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem rektora tartott előadást, Excellence Strategy of Universities címmel, amelyben ismertette, melyek azok a lépések, amelyeket az egyetemeknek meg kell tenniük annak érdekében, hogy a megváltozott világ elvárásainak eleget tudjanak tenni.

A vita vezetője Berács József, a Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kara Marketing Tanszékének tanára volt, aki jó érzékkel irányította a beszélgetést, amelynek további résztvevői Csáki Csaba, a Corvinus Egyetem tanára, Detrekői Ákos Széchenyi- díjas akadémikus, valamint Szűcs Ferenc, a Károli Gáspár Református Egyetem korábbi rektora voltak.

Másnap, január 28-án dr. Andrei Marga rektort díszdoktorrá avatta a Budapesti Corvinus Egyetem; a díszdoktori címet Marga a tudományos tevékenységéért kapta. A házigazdák részéről dr. Rostoványi Zsolt és dr. Balaton Károly mondtak laudációt, majd a kitüntetett Mészáros Tamástól, a Corvinus Egyetem rektorától vette át a díszdoktori címet bizonyító okmányt. New Concepts after The Crisis című, székfoglaló beszédében elmondta: a2008-ban kirobbant nemzetközi pénzügyi válság rövid idő alatt más válságokkal is társult, így a gazdasági, az energetikai, fejlődési modell- és az ontológiai válsággal. Kérdés az, hogy fogalmi rendszerünkben hogyan fejeződnek ki a válság sajátosságai – vetette fel, azt is kifejtve, hogy szerinte szükséges újraértelmezni az ontológiai válságot, amelynek leírása új fogalmi elemzést igényel.

Marga szerint a 2008-as válság a késői modernitás válsága, amelyet négy fogalommal jellemez: kulturális fordulat, transzdifferenciálódás, a komplexitás felvállalása és a kockázat.

A kulturális fordulat kapcsán Marga elmondta: a 2008-ban kirobbant válság nem nyilvánulhatott volna meg, ha a kommunikációs hálózatok nemzetközi és nemzeti szinten nem működtek volna oly hatékonyan. A pénzügyi- gazdasági válság kulturális elemhez kötött, mint például a globalizált kommunikáció, az értékek által determinált magatartások. Andrei Marga kulturális fordulatnak nevezi azt, hogy a válság kulturális

elemektől függ. A gazdasági életben a kultúra több területen is hat, így az alkalmazottak erkölcsi, szakmai hozzáállásában, motiváltságában, vagy a döntés hozatalok alkalmával. A válság nagy lehetőséget nyit a válság kulturális függőségének elemzéséhez.

Szerinte a kelet-európai országokban a nyílt társadalomba való átmenet kultúrafüggő. Az új társadalom létrehozásához nem elegendő a szabadság, vagy a megfelelő pénzmennyiség, hanem szükséges a kulturális értékek elsajátítása is. A válság és következménye nem választható el a kulturális szinttől, és a késői modernitás kulturális irányzataitól. Ezeket szükséges újra értékelni – mondta.

A komplexitás felvállalása fogalom kifejtése kapcsán Marga úgy vélte: a klasszikusok által megfogalmazottakat tovább kell gondolni. Adam Smith, a piac gazdaság atyja azt mondta, hogy a termék ára a kereslet és kínálat egyensúlyától függ. Lényegében lineáris okfejtési kapcsolatot emelt ki, de a valóság ennél bonyolultabb. A termék ára nem csak a kereslet és kínálat függvénye, hanem más tényezők is szerepet játszanak, mint például a fogyasztók preferenciája, vagy a piaci spekuláció. Az ipari forradalmaktól, a munkanélküliségtől is függ, és így tovább. Az elemek kölcsönhatása inkább meghatározza a rendszerben levő rendet, mint maguk az elemek. A komplexitás tanulmányozásának célja, hogy megértsük a bonyolult rendszerekben levő káoszt, feszültséget, konfliktust, azok okait.

Ami a kockázatot illeti, a 2008-ban kirobbant világválság érdekes helyzetet teremtett a mindennapi életben is. Nem kell különösebb erőfeszítés ahhoz, hogy az ember észrevegye: a válság elkeseredést, frusztrációt, szenvedést, esetekben kétségbeesést eredményez társadalmi szinten az emberekben. Itt arról van szó, hogy szellemi építkezésükben, döntésükben nem vették figyelembe a kockázatot.

A 2008-as válság azt igazolja, hogy a társadalom változása nem lineáris jellegű. A társadalom bonyolult, benne a kezdeményezéseink nem abszolút bizonyossággal társulnak. Figyelembe kell venni a kockázatot. Niklas Luhmann, a kockázat fogalmának kidolgozója szerint a fogalmi rendszerünk a szervezett világot tükrözi, amelyre a döntéseinket alapozzuk. De ha a kockázatra gondolunk, figyelembe kell venni a bizonytalanságot is, a rendezetlenség, a káosz, a kudarc elemeit is. A kockázat a

bizonytalan helyzetekhez kötődik, ezért fontos a kockázat és a racionalizálás közötti kapcsolat. A fejlődés ezért rendkívül bonyolult. A globalizált világban a kockázat növekszik, ennek következtében a társadalom sebezhetősége is nő – fejtette ki Marga, hozzátéve: a szegény országok képtelenek arra, hogy elkerüljék a válságot, a makroökonómiai sokkot. A fejlődő országokra közvetlenül van hatással a pénzügyi válság, különösen a hitelek, a magántőke elapadása miatt, valamint az erősebb árfolyam-ingadozás következtében.

A társadalom az emberi kezdeményezések függvénye. Ma a társadalom fejlődését nagyban befolyásolja a kultúra. De előre tör a bizonytalanság is az emberek életében. Tulajdonképpen bizonytalan társadalomban élünk. Már az elemi életfeltételek megteremtésében is jelen van a bizonytalanság. Az életben nem tudsz haladni anélkül, hogy bizonytalanságba ne kerülnél. Bizonytalan társadalomban (uncertain society) élünk – vonta le a végkövetkeztetést Marga, aki szerint azok a társadalmak, amelyek képesek kezelni a kockázatot és bizonytalanságot, versenyerőre tesznek szert.

*

Magyarország fővárosában először adtak át komoly nemzetközi hírnévnek örvendő egyetem részéről díszdoktori címet román állampolgárnak. Andrei Marga évtizedek óta tartja a kapcsolatot a Corvinus felsőoktatási intézménnyel, amelynek rektora, Dr. Mészáros Tamás, a két egyetem együttműködésének előnyeiről, a díszdoktori cím „előzményeiről" érdeklődésünkre így nyilatkozott:

„Két, nemzetközileg is elismert neves egyetemről van szó, az együttműködés pedig nem külső nyomásra, hanem teljes mértékben önkéntes alapon jött létre.Először Marga professzor látogatta meg az egyetemet még a '90-es években, és ettől kezdve alakult a kapcsolat. Eleinte csak hallottam, hogy az egyik professzorunk megy előadást tartani Kolozsvárra, majd megy a másik is. Aztán tudományos konferenciákon láttam a kollégákat a Babeş-Bolyai Tudományegyetemről, és szépen lassan kialakult az együttműködés, amelyhez hozzájárult az is, hogy Marga professzor mindig meghívja a magyar egyetemi tanárokat a kolozsvári tudományos rendezvényekre. Ezeken mi is rendszeresen részt vettünk, és ezzel formalizáltabbá vált a kapcsolat. Tulajdonképpen egyetemi pro-

fesszoraink önálló kurzusokat indítottak Kolozsváron, a magyar képzési vonalon belül.

Véleményem szerint a diákok együttműködését kellene még erősíteni, ami a mostani látogatás kapcsán merült fel, már csak azon az alapon is, hogy akik gyerekkorukban vagy diákkorukban megismerik egymást, és együttműködnek, azok nem fognak veszekedni felnőtt korukban sem. Kelet-Európában erre nagy szükség van. Tanuljunk meg egymás mellett élni, tanuljuk meg egymás kultúráját. A Babeş-Bolyai Tudományegyetem a multikulturális dologban élen jár. Mi még nem annyira, bár nekünk is egyre több külföldi hallgatónk van. Ezt kell egymástól eltanulnunk."